

UDENRIGSMINISTERIET

EKN, sagsnr.: 2023-1358
Den 15. juni 2023

Rådsmøde (udenrigsanliggender) den 26. juni 2023

SAMLENOTAT

1. Ruslands aggression mod Ukraine	2
2. Forholdet mellem EU og Latinamerika/Caribien.....	4
3. EU's digitale diplomati.....	6

1. Ruslands aggression mod Ukraine

KOM-dokument foreligger ikke.

1. Resumé

På rådsmødet (udenrigsanliggender) den 26. juni 2023 ventes en drøftelse af Ruslands aggression mod Ukraine. Der forventes på nuværende tidspunkt en generel drøftelse om situationen på jorden, status på den militære støtte, herunder vedtagelse af forhøjelse af budgettet for Den Europæiske Fredsfacilitet med 3,5 mia. euro (2018-priser), spørgsmålet om retsforfølgelse og global outreach i lyset af den ukrainske fredsformel. Ukraines udenrigsminister Kuleba vil tilslutte sig drøftelsen virtuelt.

2. Baggrund

Ukraine har de seneste uger iværksat sin modoffensiv mod de russisk-besatte områder. Den 6. juni blev Kakhovka-dæmningen på den sydlige del af Dnipro-floden i Ukraine sprængt. Sprængningen har medført oversvømmelser af landsbyer og bebyggede områder omkring Nova Kakhovka og Kherson. Området er i overvejende grad tilbageerobret ukrainsk territorium. Sprængningen har alvorlige konsekvenser for bl.a. vand- og elforsyningssystemet, den humanitære situation samt landbruget i de sydlige ukrainske regioner. Danmark har doneret katastrofehjælp i form af materiel, som skal hjælpe de ukrainske myndigheder med at håndtere situationen.

EU's medlemslande har indtil videre vedtaget syv trancher af bistandsforanstaltninger gennem Den Europæiske Fredsfacilitet, der har sikret refusion til medlemsstater, som har doneret militært materiel og våben til Ukraine. Det blev på rådsmødet (udenrigsanliggender) den 20. marts 2023 dertil besluttet at allokere 2 mia. euro til refusion for medlemslandenes ammunitionsdonationer fra egne lagre og fælles indkøb af ammunition til Ukraine, hvilket bringer EU's militære støtte til Ukraine gennem Den Europæiske Fredsfacilitet op på 5,6 mia. euro i alt.

Arbejdet med forslaget om etablering af et særtribunal for retsforfølgelse af Ruslands aggressionsforbrydelser i Ukraine fortsætter. Et centralt punkt forbliver, hvorvidt et tribunal skal være forankret internationalt i FN eller i Ukraines retssystem med international støtte. Et tribunal skal have bred opbakning, og der er behov for EU-enighed. Det forventes, at flere medlemsstater – herunder G7-medlemmer – vil opfordre til at vælge et ukrainsk-forankret, internationaliseret tribunal som den mest realistiske model, mens de baltiske lande foretrækker et FN-baseret tribunal.

Der er i EU stor opbakning til en aktiv, struktureret og differentieret tilgang til outreach til tredjelande for at øge det globale engagement og tilslutning til den ukrainske fredsformel. Den Fælles Udenrigstjeneste fortsætter hertil arbejdet med at udmønte EU's handlingsplan for de geopolitiske konsekvenser af Ruslands invasion af Ukraine med fokus på at afbøde krigens negative konsekvenser for en række sårbare og skrøbelige lande.

3. Formål og indhold

Indholdet af drøftelsen vil afhænge af udviklingen frem mod rådsmødet. Rådsmødedrøftelsen ventes på nuværende tidspunkt at have fokus på den militære støtte, spørgsmålet om retsforfølgelse samt global outreach på baggrund af bl.a. den ukrainske fredsformel. Ukraines udenrigsminister Kuleba ventes at deltage virtuelt i begyndelsen af drøftelsen. For så vidt angår den militære støtte ventes fokus på bl.a. opskaleringen af den europæiske forsvarsindustri, fælles ammunitionsindkøb, EU's militære træningsmission til støtte for Ukraine (EUMAM Ukraine) samt bistandsstøtteforanstaltninger gennem Den Europæiske Fredsfacilitet. Det er dertil

forventningen, at en aktivering af principbeslutningen fra rådsmødet (udenrigsanliggender) den 12. december 2022 om muligheden for en forhøjelse af budgettet for Den Europæiske Fredsfacilitet med 3,5 mia. euro (2018-priser) vil blive vedtaget. Forhøjelsen af budgettet skal sikre, at Den Europæiske Fredsfacilitet fortsat kan finansiere globale indsatser og EU's militære missioner og operationer samt levere nødvendig støtte til Ukraines væbnede styrker.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke-relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

Danmark finansierer ca. 2,3 pct. af det samlede EPF-budget. Forhøjelsen af budgettet for Den Europæiske Fredsfacilitet med 3,5 mia. euro (2018-priser) vil have statsfinansielle konsekvenser i form af et øget dansk finansieringsbidrag på ca. 0,7 mia. kr. (2023-priser) i 2024-2027.

8. Høring

Sagen har ikke været i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes fortsat bred opbakning blandt medlemslandene til militær, økonomisk og humanitær støtte til Ukraine.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen fortsætter støtten til Ukraine både politisk, økonomisk, humanitært og sikkerhedsmæssigt. Danmark bakker op om yderligere tiltag, der kan opnås enighed om, herunder en mekanisme for retsforfølgelse af aggressionsforbrydelsen. Regeringen støtter op om de hårdest mulige sanktioner, der kan opnås enighed om i EU, samt et fortsat fokus på forbedret implementering og modarbejdelse af omgåelse af eksisterende sanktioner. Fra dansk side anses det som afgørende at fortsætte den militære støtte til Ukraine, herunder gennem Den Europæiske Fredsfacilitet.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 17. maj 2023.

Sagen vedrørende forhøjelse af budgettet for Den Europæiske Fredsfacilitet med 3,5 mia. euro (2018-priser) har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til forhandlingsoplæg den 22. november 2022.

2. Forholdet mellem EU og Latinamerika/Caribien

KOM-nr.: JOIN (2023) 17

1. Resumé

Der forventes en drøftelse af EU's relation til Latinamerika og Caribien (LAC), herunder regionens holdning til Ruslands aggressionskrig i Ukraine samt forberedelser til EU-CELAC (sammenslutning af latinamerikanske og caribiske stater) topmødet i Bruxelles den 17.-18. juli 2023. Regeringen støtter op om EU's engagement med landene i Latinamerika og Caribien, som er vigtige ligesindede partnere, ikke mindst når det gælder fastholdelsen af et regelbaseret multilateralt system, strategisk og bæredygtig handel i en ny geopolitisk virkelighed samt i forhold til klimadagsordenen og international fred og sikkerhed.

2. Baggrund

EU's samarbejde med Latinamerika og Caribien (LAC) er baseret på tætte historiske, kulturelle og værdimæssige forbindelser. Med en samlet befolkning tæt på 700 mio. mennesker er regionen en væsentlig politisk og økonomisk partner for EU.

I lyset af den ændrede geopolitiske virkelighed som følge af Ruslands aggression mod Ukraine og bl.a. stigende kinesisk indflydelse i LAC er der behov for øget dialog og engagement med regionen. Regionen er en væsentlig strategisk partner i multilaterale fora og en vigtig aktør til at imødegå globale udfordringer, herunder vedr. forsyningssikkerhed, diversificering og klima.

Ruslands aggression mod Ukraine har medført ustabile globale forsyningskæder for råvarer, herunder metaller, gødning og fødevarer. Dette sammen med eftervirkningerne af COVID-19 og stigende inflation har påvirket regionens stabilitet og økonomiske vækstudsigter. Dertil kommer klima- og miljøkrisen som regionen og særligt de caribiske østater mærker.

På denne baggrund har EU øget sit engagement med LAC og igangsat en række initiativer som f.eks. EU-LAC Digital Alliance og aflagt flere højniveaubesøg det seneste år. Den 17.-18. juli 2023 afholdes for første gang i otte år et EU-CELAC-topmøde. Formålet er at sætte rammerne for et styrket strategisk og ligeværdigt partnerskab med LAC. EU og LAC repræsenterer en tredjedel af FN's medlemmer og kan sammen spille en vægtig rolle i at fremme fælles værdier, menneskerettigheder, international ret og sikkerhed. Lande i regionen har overvejende stemt for FN-resolutioner mod Ruslands invasion af Ukraine, men udfordres blandt andet af russisk desinformation. For EU handler øget engagement også om at øge regionernes kollektive styrke og værne om fælles værdier, regelsæt og globale interesser.

Forud for topmødet har EU's Højtstående Repræsentant og EU-Kommission udsendt en fælles meddelelse, hvori det bl.a. foreslås, at EU's relationer til LAC skal styrkes ved jævnlige topmøder, forstærket samarbejde i multilaterale fora, indgåelse af frihandelsaftaler med Chile, Mexico og Mercosur (Argentina, Brasilien, Paraguay og Uruguay), samarbejde om sikkerhedsemner, fremme af menneskerettigheder og øgede investeringer inden for f.eks. grøn omstilling. For EU er det vigtigt at fastholde en ambitiøs dagsorden i en ny æra med samarbejde mellem ligesindede partnere.

3. Formål og indhold

Udenrigsministrene ventes at have en drøftelse af EU's strategiske relationer til LAC samt drøfte landenes holdning til Ruslands aggression i Ukraine. Mødet vil være lejlighed til for medlemslandene at give første bemærkninger til fællesmeddelelsen samt at fremhæve prioriteter for EU-CELAC-topmødet.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes opbakning til, at EU styrker sit engagement i LAC-regionen, herunder det politiske, økonomiske, handels- og investeringsmæssige engagement og fortsat bidrag til at afbøde konsekvenserne af bl.a. den globale forsyningssikkerhedskrise.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter op om EU's indsats ift. LAC, herunder indgåelse af frihandelsaftaler med Mercosur, Chile og Mexico, og formålet med EU-CELAC-topmødet, der komplementerer danske prioriteter i det bilaterale engagement. LAC er vigtige ligesindede partnere, ikke mindst når det gælder fastholdelsen af et regelbaseret multilateralt system, strategisk og bæredygtig handel i en ny geopolitisk virkelighed samt i forhold til klimadagsordenen og international fred og sikkerhed.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

EU's relationer med Latinamerika og Caribien har senest været forelagt for Folketingets Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (udenrigsanliggender) den 18. juli 2022.

3. EU's digitale diplomati

KOM-dokument foreligger ikke.

1. Resumé

Der forventes en drøftelse med afsæt i vedtagelse af nye rådskonklusioner om EU's digitale diplomati. Formålet er 1) en strategisk drøftelse af, hvordan EU i højere grad kan blive en global aktør på det digitale og teknologiske område, der er blevet en central del af den geopolitiske konkurrence, samt 2) fastsætte en række centrale prioriteter for det videre arbejde. Danmark har haft en drivende rolle i udviklingen af EU's eksterne digitale politik, og regeringen støtter, at EU arbejder mere strategisk omkring de udenrigs- og geopolitiske aspekter af digitalisering og nye teknologier med henblik på at styrke EU's globale rolle og indflydelse.

2. Baggrund

Digitalisering og nye teknologier er i dag tæt forbundet med den udenrigs- og geopolitiske udvikling. EU er bagud i det globale teknologiske kapløb, hvor USA og Kina leder an. Det er en dansk prioritet, at EU arbejder mere strategisk omkring de udenrigs- og geopolitiske aspekter af digitalisering og nye teknologier med henblik på at styrke EU's globale rolle og indflydelse. Dette indebærer blandt andet, at EU's politiske og økonomiske tyngde samt ledende rolle globalt inden for digital regulering i højere grad omsættes til diplomatisk og geopolitisk indflydelse.

Danmark har haft en drivende rolle i at formulere EU's første eksterne digitale politik, hvor der blev vedtaget rådskonklusioner på rådsmødet for udenrigsanliggender den 18. juli 2022. Rådskonklusionerne har etableret et fundament og en langsigtet strategi for digitalt diplomati som en integreret del af EU's eksterne relationer. Udgangspunktet for EU's eksterne digitale engagement er en ansvarlig og sikker digital og teknologisk udvikling, der er baseret på menneskerettigheder og demokrati, som fremmer europæiske værdier og interesser og styrker samarbejdet med internationale partnere. Med rådskonklusionerne fra 2022 fik Den Fælles Udenrigstjeneste og Kommissionen mandat til at videreudvikle EU's digitale diplomati over de kommende år.

Første års implementering har blandt andet fokuseret på EU's bilaterale og multilaterale engagement, øget koordinering af digitale værktøjer i EU på tværs af områder som handels-, udviklings-, udenrigs- og sikkerhedspolitik samt at sikre regelmæssige drøftelser i Rådet. Danmark har fortsat en aktiv og understøttende rolle i udviklingen og implementeringen af EU's digitale diplomati.

3. Formål og indhold

På rådsmødet ventes en drøftelse med afsæt i de nye rådskonklusioner om EU's digitale diplomati, som ventes vedtaget på mødet. Der ventes bl.a. fokus på udviklingen inden for kunstig intelligens, som viser, hvordan den hastige teknologiske udvikling er rykket ind i kernen af geopolitikken med indflydelse på samfund, økonomi og sikkerhed på tværs af landegrænser og regioner.

Der fastsættes i udkastet til de nye rådskonklusioner en række prioriteter for det videre fælles arbejde med EU's digitale diplomati. Prioriteterne omfatter blandt andet styrket multilateralt samarbejde og koordination i centrale internationale fora, herunder organisationer der fastsætter rammerne for internet-governance og standarder så som Internet Governance Forum (IGF) og den Internationale Telekommunikationsunion (ITU). Endvidere fremhæves det, at EU skal være en attraktiv samarbejdspartner internationalt, hvor bilaterale og regionale

partnerskaber med lande som USA, Indien, Japan, Sydkorea og Singapore spiller en vigtig rolle. Herudover betones det, at EU's digitale og teknologiske kapacitet skal styrkes i centrale tredjelande, og at EU skal forfølge et strategisk og struktureret samarbejde med industrien inden for nye og kritiske teknologier. Endelig er der fokus på øget digital modstandskraft og imødegåelse af des- og misinformation i partnerlande på bl.a. Vestbalkan, i EU's østlige nabolag samt i Afrika.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen vurderes ikke på nuværende tidspunkt at have betydning for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes generel anerkendelse af den geopolitiske betydning af digitalisering og nye, kritiske teknologier for samfund, økonomi og udenrigspolitiske relationer. Der er blandt medlemslandene generelt enighed om, at EU bør styrke sin stemme globalt i udvikling af normer og regler for digitalisering og ny teknologi baseret på menneskerettigheder og demokratiske værdier. Der er også generelt enighed om behovet for øget EU-koordination i multilaterale fora samt vigtigheden af styrkede bilaterale og regionale partnerskaber på det digitale og teknologiske område.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen ønsker at fremme danske og europæiske styrkepositioner på det digitale og teknologiske område, herunder regulering, men også innovation inden for områder som kvanteteknologi. Hertil ønsker regeringen at styrke Danmarks og EU's modstandsdygtighed på det digitale og teknologiske område. Regeringen arbejder for, at EU styrker sin globale rolle på det digitale område, herunder gennem internationale digitale partnerskaber og ved proaktivt at bruge EU's digitale regler til at præge globale normer og standarder.

Regeringen ønsker, at EU med rådskonklusionerne skal: 1) Fremme internationalt samarbejde om innovation, regulering og håndtering af risici omkring nye, kritiske teknologier såsom kunstig intelligens og kvanteteknologi med ligesindede lande og regioner, 2) styrke koordinationen internt i EU af de mange politikker og initiativer på det digitale og teknologiske område for strategisk at løfte EU's rolle internationalt, 3) igangsætte en strategisk dialog mellem EU og den europæiske tech-industri om en fælles vision for EU's rolle i globale teknologispørgsmål med afsæt i gældende regler og rammer i EU.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt (skriftligt) Folketingets Europaudvalg til orientering den 14. juli 2022.